

Een bijzonder, maar serieus gedragsprobleem

Samenzang geeft kopzorgen

Beschreven therapie is uitgevoerd door een gecertificeerde kynologisch gedrags-therapeut (KGT), lid van de NVGH (Nederlandse Vereniging van Gedragstherapeuten voor Honden). De KGT heeft hiervoor een meerjarige opleiding gevolgd en moet - om lid te zijn van deze beroepsvereniging - jaarlijks bijscholingen volgen. Therapieën en trainingen zijn altijd gebaseerd op een uitgebreide anamnese aan de hand van een vragenlijst en gesprek(en) met de eigenaar. Geen situatie is hetzelfde en geen hond is hetzelfde. Toegepaste therapie kan dus niet zomaar op andere situaties toegepast worden.

De hond op de foto's is niet Max.

Veel honden reageren op geluiden. Waarop en hoe ze reageren is per hond verschillend en natuurlijk hoeft het reageren op geluiden geen probleemgedrag te zijn. Onlangs werd ik te hulp gevraagd door ouders die een bijzonder, maar serieus probleem hadden. Als hun jonge kindje (1 jaar) een hoog geluid maakte, begon de hond te huilen. Het geluid van kind en hond samen bracht de ouders tot wanhoop. Ze hadden al van alles geprobeerd om de samenzang te stoppen, maar tevergeefs.

De eerste keer dat ik het hoorde vond ik het bijzonder te horen hoe kind en hond hun geluid op elkaar afstemden. Het klonk als muzikale communicatie, maar helaas met het volume op de hoogste stand en zonder een uitknop.

Het gaat hier om Max, een gecastreerd Frans Bulldogreutje van vier jaar oud. Max kwam als pup in het gezin, dat toen nog zonder kinderen was. De afgelopen vier jaren verliepen zonder gedragsproblemen. Eigenaren genoten volop van Max en zijn gezellige karakter. Max had niet eerder problemen met harde geluiden of knallen. Hij huilde ook niet mee met sirenes of andere kenmerkende geluiden. Soms reageren honden vocaal op de opwindende omgeving, maar ook dat was Bij Max niet het geval.

Allemansvriend

Max is een allemansvriend, sociaal, vriendelijk en laat zich graag aaien door bezoek. Kinderen zijn, zowel buitenshuis als op bezoek in zijn eigen huis, geen probleem. Als het in huis te druk wordt met veel kleine kinderen zoekt Max zelf de rust op en gaat hij in zijn mandje of in de gang liggen.

Toen Max vier jaar was kwam er gezinsuitbreiding. Eigenaren hadden zich goed voorbereid op de komst van hun kindje. Na de geboorte werd Max bewust betrokken bij het geheel.

Aanvankelijk was er geen verandering in het gedrag van Max te zien als hij erbij was tijdens de verzorging of aanwezigheid van de baby. Dat veranderde toen het zoontje begon te kruipen. In het begin vond Max dat wat spannend en zocht hij een veilig plekje op, onder de tafel of de stoel. Uiteindelijk raakte Max ook hieraan gewend en was het voor hem niet meer nodig om zijn plekje op te zoeken.

Samenzang

Aanvankelijk kon Max wel eens een piepje laten horen als het zoontje hoge geluidjes maakte. Naarmate de geluiden harder en frequenter werden ging Max daar versterkend in mee en jankte hij uit volle borst. Honden zijn zeer opmerkzaam op hun omgeving en weten patronen in tijd en in gedrag te herkennen. Max wist feilloos wanneer er een interactiemoment van ouders met kind zou komen. Vooruitlopend daarop nam de spanning in zijn lijf zichtbaar toe en kroop hij onder de tafel of een stoel om vervolgens mee te gaan in het geluid van het kind.

Het zoontje had intussen niet alleen geleerd dat hij geluid kon maken, maar ook dat het een heleboel actie oplevert. Vaak keek hij waar de hond was, om vervolgens te starten met geluidjes.

Naast het feit dat zo veel hoog geluid voor jezelf en de omgeving hinderlijk is, besloten de eigenaren ook hulp in te roepen omdat ze zagen dat hun hond erg veel stress had en pas ontspande als er weer rust was in huis.

Medische oorzaak

Max gaf door middel van zijn gedrag overduidelijk aan dat hij het geluid vervelend vond. Omdat Max een historie had van oorontstekingen waren eigenaren daar alert op. Ze hadden in de gaten gehouden of ze de bekende signalen van een ontsteking zagen. Ook al zagen ze geen aanwijzingen hiervoor, ze

lieten dit toch onderzoeken bij de dierenarts. Deze constateerde dat Max op dat moment geen oorontsteking had of andere onderliggende problemen die gevoeligheid voor geluid konden verklaren. Zijn rug voelde wel stijf en dit werd verlicht werd accupunctuur. Omdat er geen verdere aanwijzingen waren voor meer onderzoek werd de medische kant van dit probleem hier voorlopig mee afgesloten.

Geluid of opwinding?

Het geluid waar Max op reageerde was gekoppeld aan bepaalde activiteiten op bepaalde momenten van de dag. Doorgaans waren dat de momenten dat de ouders actief bezig waren met de verzorging van hun zootje zoals aankleden, verschonen en spelen. Het is mogelijk dat de

De eerste keer dat ik het hoorde vond ik het bijzonder te horen hoe kind en hond hun geluid op elkaar afstemden. Het klonk als muzikale communicatie, maar helaas met het volume op de hoogste stand en zonder een uitknop.

opwinding van de activiteiten het gedrag bij Max opwekten, en niet zozeer het geluid dat het zootje maakte. Omdat dit bepalend is voor de therapie, wilden we graag inzicht krijgen in de exact oorzaak van het huilen van Max. Daarvoor was het belangrijk om erachter te komen of Max dit gedrag voordat de baby werd geboren al liet zien. De eigenaren vertelden dat er, voordat er een kind in het gezin was, ook drukkere momenten waren, zonder dat Max daarbij ging huilen. Tijdens het consult hebben we allerlei situaties in scene gezet. Zo speelden ouders en kind zonder geluid, en verzorgden de

Een rustige plek om te slapen, dat voorkomt stress.

ouders hun zootje zonder het betreffende geluid. Dat deden we om duidelijk te krijgen of drukte een oorzaak was van het gedrag. Max was heel helder in zijn gedrag en gaf geen kik tijdens alle drukte. Om vervolgens goed te kunnen testen, namen we het geluid van het zootje op met een mobiele telefoon. Wanneer we dit op een moment zonder enige drukte afspeelden, reageerde Max zodra het geluidje klonk.

Therapie

De eerste stap was om de reactie van Max op het geluid te verminderen (desensitiseren). Dat kun je doen door de hond een andere associatie aan te leren bij het geluid. Het geluid moet hem wat leuks opleveren zodat hij geen onrust meer voelt en niet meer hoeft te huilen. Daarvoor was het nodig om het geluid zo zacht mogelijk en zo kort als nodig te kunnen laten horen. We begonnen met het volume heel zacht en het geluids-medium op voldoende afstand van Max. Als Max onrust zou vertonen of een neiging tot vocaliseren liet zien, was het geluid te hard en moest het gestopt en aangepast worden. Alleen als de hond wel opmerkzaam, maar ook ontspannen blijft is desensitisatie succesvol. Om het proces te versterken kreeg lekkerbek Max de allerlekkerste hapjes. Hierdoor wordt uiteindelijk de associatie met het geluid dat het wat lekkers gaat opleveren, en dat is tegenstrijdig aan de onrust. Ook helpt het vocaliseren voorkomen, want eten en slikken gaat moeizaam als je aan het huilen bent. De cirkel van het horen van het geluid met het vocaliseren werd daardoor doorbroken. Deze basisstappen werden geleidelijk steeds verder uitgebouwd om Max steeds minder gevoelig te maken voor het geluid.

Voorspellen

Hoewel opwindning niet de aanleiding was voor het vocaliseren van Max, heeft het wel degelijk een rol in de gedragsketen. Het is een voorspeller dat het geluid zou kunnen komen. Bijvoorbeeld ouders die naar een bepaalde plaats lopen omdat ze daar altijd met hun zoontje stoeien, of als het toetje op tafel gezet wordt. Op die momenten kreeg Max voortaan lekkere voertjes waardoor hij stil bleef en minder stress ervaarde. Dit was ook het uiteindelijke doel van de therapie. Daarbij werd nóg een heel belangrijk onverwacht effect bereikt. Het zoontje vond het heel interessant wat er gebeurde met Max en stopte met zijn gedrag. Hij werd stil en wilde graag bij de interactie tussen ouders en Max betrokken worden. Door deze handelingen werden beide gedragspatronen bij kind en hond doorbroken. Een mooie win-win situatie. Op dat moment werd een goede start gemaakt met verandering van de associatie voor Max en het doorbreken van gedragspatronen bij kind en hond. Daarmee was het probleem uiteraard nog niet opgelost, maar het begin was gemaakt.

Spitsuuropties

Omdat je in een gezin met een jong kind je handen vol hebt en je niet alles tegelijk kunt, werden ook zogenaamde 'spitsuuropties' ingezet. Uitgangspunt daarbij was zoveel mogelijk rust voor Max, zonder dat de ouders daarbij actief aan de slag hoefden. Om dat te bereiken werd de mand van Max in de woonkamer verplaatst naar een rustigere plek en kreeg hij een tweede mand in de gang. In de gang is de afstand tot het geluid groter, wordt het geluid gedempt en heeft Max geen zicht op wat er gebeurt zodat hij ook geen triggers krijgt om te gaan huilen. Tijdens de

bekende spitsuren krijgt hij daar wat lekkers en als het weer buiten goed genoeg is mag hij ook in de tuin, wat voor hem een feestje is. Zo konden de eigenaren van Max de drukke momenten toch managen met minimale stress voor Max... én voor henzelf.

Voorgoed uit de wereld?

Of het samenzangprobleem voor dit gezin en Max voorgoed is opgelost, is nog niet duidelijk. Soms lukt dat helaas ondanks alle inspanningen niet. Wel kregen de eigenaren inzicht in de oorzaak van het gedrag en leerden ze hoe ze ermee kunnen omgaan. Dat helpt bij het verdragen van het gedrag en heeft ze handvaten gegeven waar ze mee vooruit kunnen. Ook voor Max is de situatie nu minder stressvol, omdat hij mogelijkheden heeft om zich te onttrekken aan het geluid dat hij zo onprettig vindt. ■

OVER DE NVGH

De Nederlandse Vereniging van Gedragstherapeuten voor Honden (NVGH, voorheen Alpha) is sinds 1997 de beroepsvereniging die belangen behartigt van haar (op hbo-niveau) afgestudeerde leden. Kijk voor meer informatie op www.nvgh.nl

